سەفەری (ئەبوسەباح و مام جەلال).. مەولود ئیبراهیم حەسەن

- هه ولێر

لە هه ولیرەوە بۆ لای (هونەرمەند حەسەن زیرەک) و (میرزا کەریم خەشناو) لە ئێران ، سەفەرێکی گرنگ و مێژوویییە، تائێسات بە هۆی ئەوە سەفەرە زۆر باسی ئەبوو سەباح کراوە ، بەڵام مام جەلالی هاو سەفەری کەمتر ناسراوە ، ئەوا لێرە ئەو چاو پێکەوتنە لە گەڵ ئەو بەڕێزە بەناو دەکەینەوەو پێشکەش بە زیرەکدۆستان و دۆستانی هونەری کوردی دەکەین . مەولودی براتان
**
چاوپێکەوتنێک لەگەڵ مام جەلال مستەفا
زیرەک: مام جەلال نا بابە …کاک جەلال با لە هەولێر نەیگرن !
نالی مەزن لە باسی خۆی دا دەفەرمووێ : نالی ئەنیسی کەس نییە! ئەم وتە بەنرخەی نالی بۆ هەمان ئاست و مانا حەسەن زیرەکی مەزنیش دەگرێتەوە. زیرەک شایستەی ئەوەیە کە هەموو هەناسەیەک و هەموو هەنگاوێک و هەمووماڵێک و هەموو گوندێک و هەموو شارێک و هەموو وڵاتێکی کە گەڕاوە و تێیدا گوزەری کردووە و ئاوارە و دەربەدەر بووە هەموو مرۆڤێک کە دیویانە و ناسیویانە، بنووسرێتەوە و بەوردی کۆمەڵ بکرێ، چونکە هەموو کاتێکی ژیان و هەموو شوێنێکی زیرەک هەموو زۆر و کەم تێیدا ژیاوە و هەموو بەڕێزێک کە دیویانە و ناسیویانە پەیوەستە بە هونەرەکەی .
هەر لە زێدی هاتنە دونیایەوە (گوندی هەرمەلەی!) هەتا ئەو بستە خاکەی تێدا نێژراوە(ناڵەشکێن) هەرهەمووی بە زنجیرە و بە ڕووداو و بەسەرهاتەوە بەسەربکرێتەوە. چونکە زیرەک گەوهەرڕێژ و گەوهەرگە بووە .. ئەم گەوهەر ڕژان و گەوهەرگوتنەش خوێنی دڵ و هەناسەی گیانی خۆی بووە، زیرەک زۆر بە هەرزان داویەتیە(کوردەواری) ئەگەر هەتا لە ژیان بوو زۆربەی کات بەشی هەر ڕووشکان و سەرشکان و دڵشکان و لێدان و ئاوارە و دەربەدەریی و گرتن و بێ کەسیی و بێ خانە و ماڵە بووە . ئێستا ڕۆژی ئەوەیە ئەم مێژووە پڕ خوێن و فرمێسک و هەناسە ساردیە وەک خۆی بخرێتە بەرچاو و بزانرێ و بناسرێ و بگوترێ .
ئەمە تا ئێستا کەمەکی کەم لە ڕاستی ژیانی ئەو پیاوە مەزنە

دەزانین، زیرەک لە ئێران و عێراق هونەرمەند و دەربەدەربوو لە زۆر شاری کوردستان بە ساڵ و مانگ ماوەتەوە. بۆ نموونە نزیک شەش ساڵ لە بەغدا هونەرمەندی ئێستگە بووە و ماوەتەوە، کوا میژووی ئەم ساڵانە؟ کوا بەسەرهات و کارکردن و شەو نووستن و شەوە ئاهەنگ و دانیشتنەکانی؟ بە غدا چۆن نەبووا! پڕبووە لە کوردی ڕۆشنبیر و هونەرمەند و پیاوی هوشیار و سیاسی و هاوڕاتی دڵسۆز، کە زیرەک سەروکاری لەگەڵ هەمووان هەبووە . لە خۆشی و ناخۆشیەکانیان دا هاوبەش بووە، لە ڕادیۆی بەغدا دەست و هاوکاری هونەرمەندانی گەورە و ناودار و کادیر و کارمەندی ڕادیۆکە بووە. زیرەک کەسێکی کۆمەڵایەتی و پیاوێکی دەستەنی بووە بۆ هە مووان . ئەوەتە ڕەحمەتی دکتۆر مارف خەزنەدار دەنووسێ : لە پەنجاکان و شەوی ژنهێنانەکەم زیرەک تا بەیانی گۆرانی گوتووە . ئایا هە ر لەبەغدا زیرەک هاوبەشێ چەند ئاهەنگ و خۆشی و بۆنەی چەند ماڵ و خانەوادەی کردووە ؟ بۆچی هەواڵ و ئاهەنگەکان نازانرێن و نابیسرێن؟؟ ئەی ئەو ساڵانەی کە لە کرماشان و تاران و سنە و سەقز و تەورێز و بۆکان و مە هاباد و شنۆ و سەردەشت و هە ولێر و موسڵ و کەرکوک سولێمانی و کوێ و کوێ بووە؟ هەریەک لە م شارانە دەکرێ بە کتێبی گەورە و چەند بەرگی باس لە ژیان و هونەری زیرەک بکرێت و ئەو ئاهەنگ و بەسەرهات و خۆشی و ناخۆشیانەی کە دیویەتی کۆبکرینەوە . هەروەها چاوپێکەوتن لەگەڵ ئەو بەڕێزانە برێ کە زیرەک دەستایەتی و هاتووچۆی خانەوادەیی لەگەڵیان هە بووە، ئەو ماڵانەی کە ئاهەنگی تێدا تۆمارکردووە، هەموو ئەو مپسۆزیەن و هونەرمەندانەی گۆرانی لەگەڵ گوتوون و هە موو ئەوانەی لە گۆرانییەکانی زیرەک لە ڕادیۆکان کۆرس و هاوکار بوون . هە روەها ئەو شوێنانەی کە زیرەک کاری تێدا کردوون و ئەو بەندیخانانەی زیرەک تێیاندا زیندانی کراوە و ئەو شاگردانەی زیرەک لە هوتێلی سنە و ئەوانەش لە کانی مەلا ئەحمەد شاگردی زیرەک بوون .. بە ساڵ و مانگ، زیرەکیان چۆن بینیوە و چۆن ناسیوە؟! کوا باس و گێڕانەوەکانیان ؟؟.

ئەمە بەختی ئەوەمان نە بوو لە نزیکەوە بەخزمەت زیرەک بگەین و چاومان بە دیداری ڕوونبکەینەوە و دەروونمان بە گفتوگۆ و دەنگە خۆش و پڕ لە هونەرەکەی ساف و ئاسودە بکەین. ئێستا بە یاسای (بابا تاهیری هە مەدانی) کە فەرموویەتی : من کە بۆم ناکرێ بچم خۆشەویستەکەم ببێنم ! واچاکە بچم ئەوانە ببێنم ..کە بۆیان دەکرێ بیبێنن .- پەرزینێک لە گوێ – ئەمەش ئێستا دەچێنە خزمەت بەڕێزێک کە لەگەڵ ڕەحمەتی(ئەبووسەباح) پێکەوە چوونەتە خزمەت زیرەک و دە ڕۆژ لە نزیکەوە لە شاری بانە و لەگەڵ میرزا کەریم خۆشناو لەگەڵ زیرەک ژیاون و هاوبەشی شەو ئاهەنگەکانی بوونە . ئەویش ئەو

بەڕێزیە کە زیرەک لە کاسەتی ئەبووسەباح دە فەرمووێ: نا بابە نا
کاک جەلال.. مام جەلال نا با لە هەولیر نەیگرن!

دۆزینەوەی مام جەلال مستەفا

من بەهۆی برای بەڕێزم(دکتۆر ئازاد عوبێد) و دکتۆر ئازادیش بە هۆی برای هونەرمەند (ئازاد قەرەداغی) مالەی هاوڕێ و هاوسەفەری (ئەبوو سەباح) (مام جەلال)مان لە شاری هەولێر دۆزییەوە، لەگەڵ برای وێنەگەر(هیوا فەتاح) شەوێکی پایزی ٢٠١٨ هەمووان پێکەوە هەرچوارمان چووینە مالەی مام جەلال .

پێناسەی مام جەلال

ئەو بەڕێزە ناوی تەواوی (جەلال مستەفا تاهیرئەحمەد)ەو لە عەشیرەتی(مەلازادە) یەو- بە گومانەوە – دەڵێ لە ساڵی ١٩٣٠ لە کۆیە لە دایک بوویمە . لە ساڵی ١٩٤٠ ماڵیان هاتووەتە شاری هەولێر، نەچووەتە قوتابخانە و خوێندەوارییەکی کەمی هەیە و چووەتە سەربازیی و لە ژیانیا بە کاسبی ژیاوە و وەک خۆی دەڵێ؛ زۆر گەڕاوە و زۆر وڵاتی دیوە.لەگەڵ ئەبووسەباح و میرزا کەریم خزمایەتیان هەیە و جگە لەوەش پێکەوە لە سەرەتای شەستەکان لە (پارتی دیموکراتی کوردستان)خەبات و کاریان کردووە .

کە چووینە مالەی بەڕێزیان زۆر بە ڕووخۆشیی و پێخۆشییەوە پیشوازی کردین و زۆر بە دەکراوەیی ئەوەی لە بیری مابوو بۆی باسکردین، هەندە هەبوو بەهۆی تەمەنەوە کە خۆی گوتی : ئێستا من تەمەنم ٩٠ ساڵە، زۆر بە تەواوی وردەکاری سەفەرەکەی لەبیر نەمابوو، کەچی لە باسی حزبایەتی و خەباتی نهێنی خۆیدا یادەوەرییەکانی زیندووتر بوون و هەر بۆیە زوو زوو دەچۆوە سەر کاری خەباتی سیاسی؛ کەچی ئەمە بەدوای یادەوەرییەکانی دا دەگەڕاین ئەوەی کە پەیوەندی بە زیرەکەوە بوو. هەر بۆیە بە هەر وەڵامێک زیاتر لە جارێک پرسیارمان لێدەکرد بۆ ئەوەی لە وەڵامەکان دڵنیابین .

لێمان پرسی تۆ کەی یەکەمین جار زیرەکت بینی؟

گوتی: من دوکانم هەبوو لە هەولێر و لە بەغدا شتومەکم دەهێنا، دەچوومە (فندق فەرح) کە دواجار بوو بە (فندق شیمال) و پاشتر بوو بە(فندق ئەربیل) حەسەن زیرەک ئەودەم لە شەقامی ڕەشید لەسەر کۆڵانی کتێبفرۆشەکان – شەقامی موتەنەبی – ماستاوی دەفرۆشت .

گوتم؛ چ ساڵێک بوو ؟

گوتی ؛ وابزانم ساڵی ٥٠ بوو !

گوتم : دەڵێن زیرەک لە ساڵی ١٩٥٣ چووەتە بەغدا !

گوتی ؛ لەوانەیە ..نازانم .

گوتم : زیرەک چەند ساڵ ماستاوفرۆشی کرد لە بەغدا ؟

گوتی : دوو ساڵ !! زۆر دڵنیا نە بوو .

گوتم : زیرەک چی لێ بەردەکرد ؟
گوتی : کراس و شەڕوالەک .
گوتم: زیرەک کە بۆ ڕۆژ ماستاوی دەفرۆشت، شەوانە ئاهەنگی دەگێڕا ؟
گوتی : نازانم .
گوتی : دوایی لە فندق فەرح کاری دەکرد، بەیانیان کە جێگاکانی ڕێکدەخستەوە لەبەر خۆی گۆرانی خۆشی دەگوت . کابرایەک لەوێ بوو لە ڕادیۆی کوردی کاری دەکرد، بە عەلی مەردان دەڵێ ؛ کوڕێکی ئێرانی لێرەیە دەنگی زۆر خۆشە . عەلی مەردان دەڵێ ؛ بیهێنە . عەلی مەردان دەنگی تاقیدەکاتەوە و بەدڵی دەبێت و لە ڕادیۆ دایدەمەزرێنێ .
دوایی گوتی لە سەرەتای شەستەکان حەسەن زیرەک لە ماڵی میرزا کەریم لە هەولێر و گەلێکی (تەعجیل) گۆرانی گوتووە .
پرسیم ؛ چ ساڵیک بوو ؟
گوتی ؛ نازانم .
لەم پرسی مام جەلال ئەو سەفەرەی کە لەگەڵ ئەبووسەباح کردتان بۆ ئیران و چوونە لای زیرەک چۆن بوو ؟
لە وەڵامدا گوتی : ئەمە(خەلیە- شانە) بووین و خەلیەکەمان ئاشکرا بوو. لەوێدا مام جەلال بەدرێژی خەبات و حزبایەتی خۆی و ئەبووسەباح و میرزا کەریمی گێڕایەوە، گوتی ؛ میرزاکەریم پۆلیس بوو، سایەقیش بوو لەگەڵ (عەریف عوسمان و عەریف هەمزە و حەمەسالح معاون ئامیر حەرەس بوو، هەمزەیەکیش هەبوو عەرەب بوو مەشجەبی هە ولیرەیان بە پێشمەرگە برد .)ئیتر بەم هۆیەوە میرزا کەریم دەکەوێتە ئێران و لەوێ حەسەن زیرەک دەدۆزیتەوە و دەبن بە برادەر و دراوسێ . میرزا کەریم خۆی لە کتێبەکەی – هەندێک لە بەسەرهاتەکانی زیرەک – باسی ئەو ناسین و پێکەوەییەی خۆی دەکات لەگەڵ زیرەک .
لە پایزی ١٩٦٩ مام جەلال و ئەبووسەباح لەگەڵ (ئاڵشە گوڵ)ی خێزانی میرزا کەریم چوونە ئێران، ماڵی میرزا کەریم لە شاری (بانە) بوو لەگەڵ زیرەک دروسێ بوون. پاش ئەوەی لەسەر سنوور و لە مەخفەری ئێرانی ئیزنیاندایین، میرزا کەریم هات و ئەمەی بردە ناو شار و لە ڕێگا لە چایخانەکەی زیرەک لاماندا. ئەبوو سەباح بە مام جەلال دەڵێ؛ چەندجار زیرەک ماچ دەکەی ؟ دەڵێی شەش جار . ئەبوو سەباح دەڵێی من دوازدە جار زیرەک ماچ دەکەم . (دواتر زیرەک بە میرزاکەریم دەڵێ ؛ میرزا ئەگەر خزمەکانت ساڵی دووجار بێن و ئاوها من ماچ بکەن، ئیتر من پێویستیم بە خۆ شوردن نابێ !) مام جەلال گوتی؛ هەر لەوێ شەش وێنەمان – لەگەڵ زیرەک- گرت .
گوتم ؛ زیرەکتان لە چایخانەی (کانی مەلا ئەحمەد) بینی؟گوتی؛ بەڵێ

. گوتم؛ چایخانەکە چۆن بوو؟ گوتی : کانییەکی گەورە بوو پڕبوو لە ساردەمەنی، دەوروبەری کانییەکە هەر مووی سەوزایی و مێوەجات بوو، زیرەک خۆی چاندبووی، سێ چوار شاگردی هەر بوو (ڕابعە خانم)ی خیزانیشی لەوێ کاری دەکرد، لە چایخانەکە شیو و خواردنیشیان درووست دەکرد . قەرەباڵغ بوو خەڵک زۆر دەهاتن بۆ کات بەسەر بردن .

مام جەلال بەردەوامە و دەڵێ: ئێمە دە شەو لە ئێران ماینەوە، هەموو شەوێ پاش نانخواردن لە ماڵی میرزا کەریم دەسوڕاینەوە ماڵی زیرەک و ئەویش گۆران بۆ دەگوتین . گوتم ؛ چ گۆرانییەکی بۆ دەگوتن ؟ هەموو گۆرانییەک هەر رچی بهاتبایە سەر زاری دەیگوت، شارە زەنگە زۆرە بوو . گوتم ؛ گۆرانی نوێی بۆگوتن ؛ گوتی بەڵێ . گوتم چی بوو گوتی لە بیرم نەماوە .

تێبینی : ئەو کاسێتەی بە کاسێتی – ئەبووسەباح – ناسراوە ، کاسێتەکی گرنگ و مێژووییە ، بەداخەوە بە تەواوی بڵاو نەکراوەتەوە و لەی بڵاوە . مام جەلال دەڵێ ، کە گەڕاینەوە دواتر میرزاکەریم لەگەڵ هەندیک وێنە بۆی ناردین. لەم کاسێتەدا زیرەک کەمێک لە دەردەدڵی خۆی باس دەکات و بەنسە لە هەناسەی دەت. گوێ بگرن ئەو هونەرمەندە گەورە و مەزنە لەم کاسێتەی ئەبوو سەباح کە ئەو دەم مام جەلال و میرزا کەریمیش ئامادەبوون ..چ بەنکەووزەک لە هەناوی ئەو پیاوە گەورەو مەزنەوە دەتە دەرەوە .زیرەک دەڵێ :((هونەر لەنەو کوردا قەدری نەما ! هونەر بەمن بە هەرێیەکی نەدا !! هونەر بەمن کارێکی نەکرد کە بە شوێنیا بچم، چۆن کوردم و بە زمانی کوردی قسان دەکەم !!! ئەوە خەریکم بەم زەمانی پیریمەوە وەختی پیریمەوە دوو سێ گۆرانی دەڵێم بە عالەم بە ئاخری مەرگم کە نزیکە و زەمانیکە خواحافیزی یەکجاری بکەم و بچمە ژێرگڵەوە کە بەشەری کورد نەبینم !!!)) ئەرێ بەڕاست زیرەک ئەودەم نەخۆش بوو ؟!! پیربوو؟!! نا…هەر زار جار..نا ! زیرەک بەو ڕوحە پڕ لە هونەرەوە هەرگیز پیرنەدەبوو. ئەوەی پیری کردبوو ماندووبوونی ڕوحی و دەروونی و جەستەیی بوو . ئەوەش لە هەمووان ماندووتری کردبوو .. نەتەوەکەی بوو … هونەرمەندانی نەتەوەکەی . ئەوانەی زیرەکیان گەیاندە ئەم ڕادەیە لە بێ هیوایی و ڕەشبینی و بڵێ بمرم و بچمە ژێر گڵ و بەشەری کورد نە بینم !!! بەداخەوە ..خەڵکەکە بە خۆشی خۆیان هەر تەنیا داوای گۆرانیان لە زیرەک کردووە، کەس نەبووە بە پرسیار و وەڵام گرێی دڵی زیرەک بکاتەوە و هە ندێک لە باری دەروونی زیرەک سوک بکات. تە بەڵێی کەسێک نەبێت چاوپێکەوتنیکی زیرەکی لا نەبێت ؟ تەنیا قسە بکات و باسی ژیان و هونەری خۆی بکات ؟ چونکە بە شک قسەکردنی زیرەک لە گۆرانییەکانی گرنگ ترە بە ئێمەوە ! من لەڕە تکا

لە هەموو ئەو بەڕێزانە دەكەم، كە گۆرانى و دەنگ و هەواڵى زيرەكيان لايە و تا ئێستا بڵاونەكراوەتەوە . تكايە تكايە بەزەييتان بە ڕوحى بريندارى زيرەك بێتەوە و ئەو سەرمايە گرنگەى زيرەك بڵاوبكەنەوە و چيتر دواى مەخەن. با كاسيتەكان بەناوى خۆتان و خانەوادەكەتان بڵاوبكرێتەوە، وەك كاسێتى ئەبووسەباح و كاسێتى ئەو ماڵە بەڕێزانەى تر كە تا ئێستا بڵاو بوونەتەوە .
گوتم : ئەودەمەى كە ئێوە چوون و زيرەكتان بينى زيرەك هيچ نەخۆشيەكى هەبوو؟ گوتى : نەخێر هيچ نەخۆشيەكى نەبوو. گوتى جيرانى ماڵى ميرزا كەريم بوو . لە خانوێكى دوو ژوورى دابوو كرێچى بوو. منداڵيان نەبوو، بەڵام زيرەك منداڵێكى بەخێودەكرد دياربوو هە ڵى گرتبووەوە . لەگەڵ ڕابەخانم منداڵيان نە بوو تەنيا دوو كچى لە ميدياى زەندى هەبوو ساكار و ئارەزوو.
هە ڵوێستێكى گەورەى زيرەك
مام جەلال گێڕايەوە و پێشتريش ميرزاكەريم لە كتێبەكەى نووسيويەتى . كە ئەبوسەباح و مام جەلال لە ميوانى ميرزا كەريم دەبن و زيرەك ئەوە دەزانێ كە ئەوان لە عێراقەوە و بە خۆشەويستى زيرەكەوە هاتوون .. لەوكاتەدا لە ڕاديو□ى تارانەوە بەدواى دادێن، زيرەك ئەم داوەت□ □□ت□د□كاتەوە و دەڵێ : هەموو تارانم دەنێ ناچم. ئەم بەڕێزانە لە عێراقەوە بۆ لاى من هاتوون چۆن بەجێيان دێلم .

زيرەك و هە ولێر
زيرەك وەك زۆر لە شارەكانى ترى كوردستان گۆرانى زۆر و جوانى بە هە ولێردا هە ڵگوتووە و گۆرانى زۆر و خۆشيشى لە هە ولێر و ماڵە هەولێريەكان بۆ هەولێريەكان تۆماركردووە . دەركەوتووە زيرەك چوار ساڵ لە هە ولێر ژياوە !؟ بەڵام، بەرهەمى ئەم چوار ساڵە بە ئاهەنگ و گۆرانى و بەسەرهاتەكانى كوان ؟
كاك تاهير كرمانج لە كتێبى (ژيان و هونەر)دا و لە لاپەڕە ٩٧-٨٢ لە باسى زيرەك دا ئەم هەواڵە پشتڕاست دەكاتەوە و دەنووسێ :(سەرى خۆى هەڵدەگرێ وگوند بە گوند و شار بەشار دەگەڕێ تا دەچێتە عێراق لەوێوە دەچێتە شارى هە ولێر و ئاغايەكى هە ولێر و بەناوى سەعيد ئاغاى سەيد عومەر ئاغاى سەيد ئەحمەدى كە خاوەن ديوەخان بووە لە قەڵاتى هەولێر، ماوەيەكى باش لەوێ دەمينێتەوە و زستانان لە ديوەخانى قەڵات لە ماڵى سەعيد ئاغا خزمەتى كردووە و هاوينانيش لە گوندێكى سەعيد ئاغا لە بن هەولێر بە ناوى تيمار سەرپەرشتى دروو□نە و دەغڵ و دانى كردووە . بۆ ماوەى چوار ساڵ لاى سەعيد ئاغاما وەتەوە و دواتر ڕووى كردووەتە كەركوك و لەوێشەوە چووەتە بەغدا و لە ئوتێل شيمال بووەتە شاگرد، كە كوردەكانى شارە كوردييەكان

زۆربەی دەبوونە میوانی ئەم ئوتێلە. مام جەلال (مەبەست مام جەلال تالەبانی سەرکۆماری پیشووتری عێراقە) لەو ئوتیلە دەیناسێت ویارمەتی دەدات و دەیباتە لای عادل عیرفان کار بەدەستی ڕادیۆی کوردی، لەوێ لەگەڵ تیپی ئێزگە گۆرانیەکان تۆماردەکات و هەر لەوێشەوە ئاشنایەتی لەگەڵ مامۆستا عەلی مەردان و شەمال سائیب و هونەرمەند نەسرین شێروانی پەیدا دەکات،. دواتر بۆ یەکەمجار دەیەوێ هاوسەری ژیان پێک بێنێت و دیارە ئەو کچەی داخوازی دەکات خزم و کەسی کچە مانع دەبن و پێی نادەن، ئەویش دەگەڕێتەوە هە ولێر و دەچێتە لای سەعید ئاغا سید عومەر ئاغای هەولێری حاڵ و حیکایەتی بۆ باس دەکات و سەید ئاغاش دەست و برد بە گەڵی دەکەوێت و دەچێتە داخوازی خاتوو زبێدەی خوشکی حەمەسوور و لە سەر قسەی سەعید ئاغا پێشکەشی دەکەن و هە موو پارە و مەساریفی ژنهێنانەکەی دەخاتە ئەستۆی خۆی .کە (سەورە)ی واتە شۆڕشی(١٩٥٨)دەست پێدەکات حەسەن زیرەک دەستگیر دەکریت و لەلایەک گۆرانی بە مەلیک فەیسەڵ دا هەڵگوتووە و لەلایەک بە جاسوسی ئێرانی لە قەڵەم دەدەن، بە بەندکراوی دەیبەنە کەرکوک و دواتر هەولێر و ئینجا دەیبەنە موسڵ زۆر ئەزیەت و ئازاری دەدەن، ئینجا لە بەندیخانەی موسڵ بەهۆی کە سێکەوە کە ناوی(محمود عزیز)بووە و پۆلیسی بەندیخانەکە بووە و کورد بووە، ڕایدەسپێڕێ خەبەری بۆ سەعید ئاغای سەید عومەری ئاغا دەنێرێ کە هەوڵی ئازاد کردنی بدەن، ئێنجا شەعید ئاغا دەچێتە بەغداو واستەی بۆ دەکات و تالە سجنی موسل ئازاد دەکرێت و دەچیتەوە ئێران .) کاک تاەیر کرمانج بەردەوام دەبێت لە گێڕانەوەی باسی زیرەک و دەنووسێ ..دواتر سەرەتای شەستەکان دەگەڕێتەوە عێراق وماوەیەک لە سلێمانی و دواتر سەردانی گوندی باقلان دەکات وماویەک لەوێ دەمینێتەوە ودواتر دەچیتەوە، دووبارە دەچیتەوە بەغدا و لە ڕادیۆی بەغدا دەستبەکار دەبێت وماوەیەکی باش لەوێ دەمێنتەوە و بە هاوکاری تیپی مۆسیقای ڕادیۆی کوردی بەغدا نزیکەی (٥٠٠)گۆرانی تۆماردەکات لەماوەی ئەوەندە ساڵەی کە لە ڕادیۆی کوردی بە غدا کاری کردووە (ئەم هە واڵانە زۆرگرنگن لە ژیانی زیرەک پێشتر باسنەکراون و ساغ نە کراونەتەوە، کەزۆر خاڵی گرنگی تێدایە، کاک تاهیر کرمانج ئەم زانیاریانەی لە بەڕێزان(میرزاکەریم خۆشناو و کاک شۆڕش نەوەی حەمەدەمین زیرەک براگەورەی حەسەن زیرەک و حسین زیرەک برا بچووکی زیرەک و هونەرمەند ئیسماعیل شەرەفی بۆکانی)) وەرگرتووە. هە ربۆیە ئەم زانیاریانە زۆر پرسیار درووست دەکەن و پێویست دەکات وردتر و تێرو پڕتر بەدواداچوونی بۆ بکرێت و زانیاریەکان کۆبکرێتەوە. ئەگەر ئەوە بزانین کە ئەو بەڕێز سەعید ئاغایە مێردی (زەینەب خان کچە کورد)ی خوشکی دڵداری شاعیر

بووە و زەینەب خانیش خاوەنی دیوانە شیعرێکی زۆر جوانە و باس لەوە دەکرێت کە زەینەب خان بیرەوەری خۆی نووسیوەتەوە، بەشێک باسی زیرەکیشی کردووە، چوون زیرەک چوارساڵ لە ماڵی ئەوان بووە و وەک نووسراوە سەرپەرشتی گوند و دروێنەی بۆ کردوون، هەروەها بەڕێز(عەبدوڵڵا زەنگەنە) لە لاپەڕە(١٥) دیوانی زەینەب کچە کورد دەنووسێ؛(زەینەب خان شۆڕەژن بوو، مشوورخۆری ماڵەوە و دەروێش بوو، سەرپەرشتی گوندەکەیانی دەکرد کە ناوی تیمار بوو) ئەوە هەمان گوندە کە زیرەک سەرپەرشتی کاروباری دروێنەی بۆ سەعید ئاغا کردووە ! بێشک ئەمە بۆ ئاگاداری زەینەب خان و هەر لەگەڵ ئەویش بووە، زانراوە زەینەب خان بیرەوەری خۆی نووسیوەتەوە بەڕێز (حیکمەت حەمید مەلا رەئووف خادم سوجادە برازای زەینەب خان و دەداری شاعیر لە لاپەڕە ٣٧ دیوانی زەینەب خان دەنووسێ :(زەینەب خان چەند دەسنووسێکی لە دوای خۆی جێهێشتووە و بیرەوەریەکان و چەند کورتە چیڕۆکێک و چەند شیعرێک کە بۆ منداڵانی نووسیوە…)، ناکرێ زەینەب خان لەم بیرەوەریەی خۆی باسی زیرەکی نە کردبێ کە چوار ساڵ لە دیوەخانی ئەوان ژیابێ و سەرپەرشتی کاری دروێنەی بۆ کردبن ؟! وەک دەردەکەوە ژیانی زیرەک کە بەشێکی لە هەولێر بووە و تەکێە هە ولێریەکان بووە، تا ئێستا کەمی لێ دەزانرێ و زۆری ماوە ساغ بکرێتەوە، بەتایبەت ئەو چەند ساڵەی کە لە ماڵی سەعید ئاغا و زەینەب خان ژیاوە و ئەو تەکێیەی لەگەڵ ئەوانی هەبوە هی ئەوەیە کتێبی تایبەتی لەسەر بنووسرێ، زیرەک بەو دەنگە خۆشەی و زەینەب خان بەو هوشیاریە ڕۆشنبیریی و هونەریەی کە هەیبووە، دەبێ زیرەکی ناو ماڵ و دیوەخانی خۆیانی باش ناسی بێت، با زیرەک لە سەرەتای گەنجیەتیشی بووبێ! زەینەب خان باسی مۆسیقای بتهۆڤن بکات و شیعر بۆ مەرگی سەید عەلی ئەسغەری کوردستانی بنووسێ ؛ زیرەکی بەردەستی خۆی لەبیر نەکردووە، ماڵی سەعید ئاغا و زەینەب خانم ماڵێکی هەبووە و ڕۆشنبیر و هونەر دەستبوونە، بێ شک کامێرا و تەسجیلیان هەبووە، من بە ئەوە دەچم کە لەو ماڵە بەڕێزە زیرەک ئاهەنگی تۆمارکراو و وێنەی زۆری هەبێت، بەو هیوایە نەوەکانی زەینەب خان و سەعید ئاغا ئەگەر لە بەردەست و بەرچاوبن ئەمانە.. بڵاویان بکەنەوە و دڵی زیرەکدۆستان شاد بکەن. بەو هیوایەی کە ئەو بیرەوەریەش چاپ بکرێ و بڵاو بکریتەوە و ئەو بەڕێزانەش کە ئاگاداریەکیان هەیە لە بارەی زیرەک و ئەو چوارساڵەی کە لە هە ولێر و نەو قەڵا و گوندەکانی بووە بینووسنەوە و بڵاوی بکەنەوە . بەتایبەت زیرەک پیاوێکی هونەرمەند بووە و دەستایەکی زۆر و فراوانی لەگەڵ زۆر کەسایەتی تر و خانەوادەی تری هە ولێر هە بووە و ئاهەنگی بۆ گێڕاون و چووەتە ماڵیان، زیرەک خۆی لە باسی

گیرانەکەی و کە دەیهێننە هەولێر دەڵێ؛(لەو ماڵە بووم لەو ماڵە بووم کەس بۆ دەرەوە نەبوو .) ئەمە دەیسەلمێنێ زیرەک هاتووچۆی زۆر ماڵە کەسایەتی ناسراوی کردووە لە هەولێر، هیوادارین نەوەکانی ئەو کەسایەتی و ماڵانە ئەوەی دەیزانن لە بارەی زیرەک و کەس و کاریان بینووسن و بڵاوی بکەنەوە .

لە وەڵامی زیرەکدا هەولیرەش خزمەتی زیرەکی کردووە ئەو خزمەت و حەواندنەوە و یارمەتیدانەی ماڵی سەعید ئاغا بۆیان کردووە خزمەتێکی بێ وێنە و گەورە بووە کە زۆر بەبێ دوو دڵی یارمەتیان داوە و کردوویانە بە کوڕی ماڵی خۆیان، ئەوەتە بە ماڵی خۆی سەعید ئاغا ژنی بۆ هێناوە .. باشترین خزمەتیش بۆ نووسین، ئەم دوو بەرگەی (میرزا کەریم خۆشناو)ە کە لەژێر ناوی (هەندێ لە بەسەرهاتەکانی زیرەک)وەهە روەها ئەم کاسێتەی ناسراو بە - کاسێتی ئەبوسەباح - ە .لەگەڵ هەندێک بەڕێزی تریش کە هەریەکە و بەجۆرێ و بەگوێرەی توانای خۆیان خزمەتیان بە زیرەک و ژیان و دەنگەکەی کردووە ..

تێبینی : دەبێ لەدڵەوە سوپاسی بەڕێزان(دکتۆر ئازاد عوبێد و هونەرمەند ئازاد هەورامی و حاجی جەلال مستەفا و کاک هیوا) بکەم کە لە چاوپێکەوتنی (مام جەلال مستەفا) هاوکارم بوون، ئەگەر ئەوان نەبووان دۆزینەوەی مام جەلال مستەفا بەمن زەحمەت بوو. هەرچەندە

پێشتر بەهۆی کاک (سەید حەکیم بەرزنجی) هەواڵیکم دەست کەوتبوو بڕیاریش بوو لەگەڵ کاک سەید پێکەوە بچێن بۆلای مام جەلال مستەفا، بەڵام؛ بەداخەوە بەهۆی نەخۆشی خێزانە بەڕێزەکەی کاک سەید حەکیم کارەکە دواکەوت .

- هەروەها سوپاسی بەڕێزان مامۆستا (حیکمەت حەمید مەلا ڕەئووفە فەندی خادم سوجادە) و مامۆستا (عەبدوڵڵا زەنگەنە)ش دەکەم بە بڵاوکردنەوەی دیوانی زەینەب خان زۆر سەرەداو دەرکەوتن .
- دیسان زۆر سوپاسی برای بەڕێز کاک (تاهیر کرمانج) دەکەم کە هەردوو چاپی کتێبی (ژیان و هونەر) پێدام و کاری بە ئاسان کردم .